

tün sihir masallarımız, inanılmayacak derecede güven ve tatmin duygusu vermektedir.

Kopma çatışmaları

Bu tecrübeler, tek tek, mesut çocukluk günleri denen yıllarda, bir çocuğun binlerce defa yaşadığı tecrübelerdir: Eski güvenlik unsurları terkedilmelidir. Kız veya erkek, bilinmeyen ve tamamen yabancı bir dünyaya girmelidir. Bilmeceli tehlikeler aşılmalıdır. Onlar zalim ve kötü ruhlu yetişkinlere teslim edileceklerdir. Hatta annelerinin bile biri iyi, diğeri kötü olmak üzere iki yüzü olduğunu göreceklidir. Her anna, çocuğunun kendi ayakları üzerinde durabilmesini sağlamalıdır. Esasında, anne, yavrularını uzaklaştıran kediden veya civcivlerini yuvadan kovan ördekten farklı hareket edemez. Fakat her anne, yapması gereken tarzda hareket edemez. Birçok anne, çocuklarını gereğinden çok korumaya çalışır, böylece onlara serbest hareket etme olanağı bırakmazlar. Bazıları da çocuklarını, kendi aşılammış çatışmalarının bir izdüşümü olarak görürler. Çocuklar, annelerinin bu kusur ve zaaflarını örterek baskıyı aşırı bir sevgi ile yenmeğe çalışırlar. Fakat bu çatışmalar, kabul edeceğimizden de ağır olup, çoğu kez çocukluk çağını aşırı yüklemektedir. Doğal ve sevgi dolu koşullar içinde büyüyen çocuklar bile, zaman zaman ana-babalarının gerçekten kendi ana-babaları olup olmadığı konusunda kuşkuya düşmektedirler; yollara düzülüp gerçek ana-babalarını ve kaybolmuş basit yuvalarını bulmaları gerektiği inancına kapılmaktadır. Bu derin istek, birçok çocuk kitabına konu teşkil etmiş olup, pek çok çocuğun en sevdiği eserler arasına girmiştir. Henri Malot'un hiç eskimiyen «Sans famille»⁽⁹⁾ sini, çağcıl, inandırıcı örneklerden de Olle Mattson'un «The brigg three lilies»; Astrid Lindgren'in «Mio, my Mio»; Isaac Bashevis Singer'in «Zlateh the goat» adlı eserlerini hatırlamak yeterli olur.

En önemli klâsik örnek Carlo Collodi'nin «Pinokyo»sudur. Çocukluğunda, bu eseri okuyanlardan acaba kim Pinokyo'ya iki haydut tarafından acımasızca işkence yapılmasının ve ıssız evinin kapısında boş yere beklemesinin yarattığı dehşeti ömrü boyunca unutamıştır? Sonunda, turkuvaz mavisi saçlarıyla peri gözükür. Ölümün insan üstü acıları, periyi pencereye getirtmiştir. Ancak o da sadece bir hayalettir, çünkü kendisi de uzun bir süre önce ölmüştür. Pinokyo

⁹ Henry Malot: Sans famille. Paris: Dentu, 1878. - Olle Mattson: Briggen Tre Liljor. Stockholm: Bonnier, 1955. - Astrid Lindgren: Mio, my mio. Stockholm: Rabén and Sjögren, 1954. - Isaac Bashevis Singer: Zlateh the goat. New York: Harper, 1966.

boş yere annesini çağırır. Aslında yazar, hikâyesini burada, büyük bir ümitsizlik içinde bitirmeyi kararlaştırmıştı. Tilki ile kedi zavallı Pinokyo'yu yakalılarak büyük meşe ağacına asıyorlardı. Fakat Collodi'nin 1883'deki genç okurları, böyle bir sonuca dayanamadılar. Binlerce çocuk «Il giornale dei bambini»nin editörüne yazdılar; sonunda yazar, zavallı Pinokyo'yu kurtarmaya razı oldu ve onu yeni bir dizi maceraya ve ruhsal gelişime gönderdi. Bu, önce kendisinin geçmesi gereken bir tedavi işlemiydi.⁽¹⁰⁾

Birçok kez oynanan bir oyun

Tekrar «Maerchen»lere ve onların giriş motiflerine dönelim. Bunlarla, çocuklar «bir şeyi yaşama» oyununu ve gerçek yaşamın isteklerini oynamak zorundalar. Karanlık bilinmeyenden yükselen, evre evre ilerleyen uzun bir dizi macera onları beklemektedir. Gerçekten, tehlikeye atıldıkları her defada, yok olabileceklerini duyarak nefesleri kesilmektedir. At sırtında, yüz sivri sırığın çevrelediği şatodaki bilmece prensesine gitmektedirler. Sırıkların 99'unda, kendilerinden önceki adayların kesik başları onlara bakmaktadır. Onlar, prensesin bilmecelerine cevap verememişlerdir. 100. sırtık ise boş olarak hepsinin üstünde durmaktadır. Fakat sizi saran bütün korkuya rağmen içinizden inanmakta ve bilmektesiniz ki, siz hiç bir zaman yok olmayacaksınız. Hatta başınıza elliyemeyeceklerdir bile.⁽¹¹⁾

Bu bir çeşit oyundur. Bu oyunu birçok kez oynamaya, bu dehşeti tekrar tekrar yaşamağa mecburuz. Böylece, ne olursa olsun, tehlikeleri aşabileceğimizden emin duruma gelebilir, altın geçmişin güvenini bulabiliriz. (İsviçre peri masalı uzmanı olan ve sihir dünyası ile sözlü gelenek hakkında geniş bilgisi bulunan Max Lüthi'nin dediği gibi.)⁽¹²⁾

Benim «Aile çatışmaları ve peri masallarındaki kurtuluş» (Family conflicts and emancipation in fair tales) adlı yayımında, çocukların grup oyunlarından bazı örnekleri, sihir masallarındaki aktif dinle-

¹⁰ Carlo Collodi: (asıl adı, Carlo Lorenzini) Le avventure di Pinocchio. Firenze: Paggi, 1883. Collodi'nin hikâyesi ilk defa Giornale dei bambini, 7.7.1881 de çıktı ve January 1883 sayısında bitti. Orjinal adı: «Storia di un burattino» idi.

¹¹ Bu, Jacob ve Wilhelm Grimm'in Das Meerhaeschen (KHM no. 191) adlı masalının girişidir. Joseph Haltrich adlı Transilvanya'lı koleksiyoncudan alınmıştır. Uluslararası sınıflandırması: AT 329. «Hiding from the devil»dir.

¹² 8 no.lu nota bakınız.